

A Víz Keretirányelv végrehajtási tapasztalatai az EU Tagállamokban

Horváth Balázs
osztályvezető
Országos Vízügyi Főigazgatóság Nemzetközi Osztály

„Víz és biztonság Magyarországon” konferencia
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2018. szeptember 27.

Alapvetés

- A víz egy megosztott de véges erőforrás
- A víz a gazdasági javak egyike, amelyet fenntarthatóan kell kiaknázni
- A vizek védelme szükséges az emberi élethez és egészséghez, de a biodiverzitás megőrzéséhez és az ökoszisztémák egészségéhez is
- Hosszú távon csak az egészséges ökoszisztémák biztosítják a fenntartható vízhasználatok kielégítését

Az EU vízügyi politikájának célja a fenntartható vízhasználatok megvalósítása

Víz Keretirányelv

A 2000/60/EK irányelv az európai közösségi intézkedések kereteinek meghatározásáról a víz politika területén (VKI)

A Víz Keretirányelv célja 2015-re (ill. 2021-re, 2027-re) a vizek jó állapotának elérése

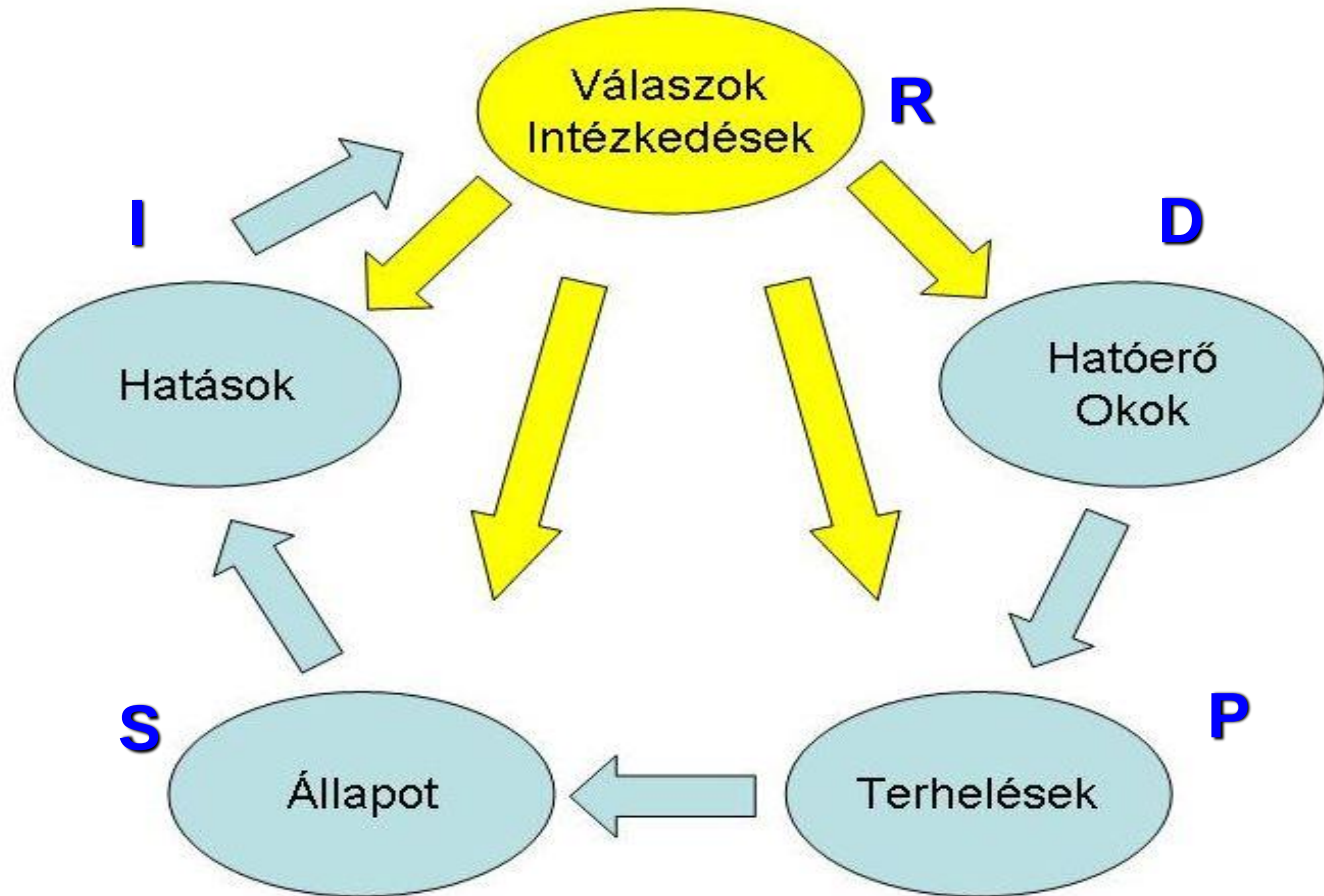
A hatótényezők azonosítása után a monitoring alapján értékelni kell az állapotot és annak függvényében intézkedéseket kell meghatározni.

2009. december 22-re el kellett készíteni az első stratégiai tervet az ún. „Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervet”

2010-2015 között (6 év alatt) végre kellett hajtani a VGT-ben leírt Intézkedési Programot, minden intézkedés megvalósítását legkésőbb 2013-tól el kellett indítani.

2015 végéig felül kellett vizsgálni az első tervet, az intézkedési programot és végrehajtását értékelni kell.

Helyzetelemzés módszere

A vízgyűjtő elv

- Minden felszíni, felszín alatti, átmeneti és parti vízre vonatkozik
- A vízgyűjtő terület illetve a víztest a tervezési és intézkedési alapegység
- A vízgyűjtőn minden vizekre gyakorolt hatásra vonatkozik

A VKI céljai

- A vizek állapota nem romolhat
- 2015-ig el kell érni a vizek jó állapotát (kivételek lehetségesek 2027-ig illetve természetes okokból tovább is)
- Felszíni vizek:
 - Jó kémiai és ökológiai állapot
 - Elsőbbségi szennyezőanyagok kibocsátásának folyamatos csökkentése
 - Elsőbbségi veszélyes szennyezőanyagok kibocsátásának megszüntetése
- Felszín alatti vizek:
 - Jó kémiai és mennyiségi állapot
 - Szennyezőanyagok kibocsátásának megelőzése ill. csökkentése
 - Minden jelentős szennyezés-növekedési trend megfordítása
- Társadalmi részvétel a tervezésben
- Nemzetközi együttműködés a határon átnyúló vízgyűjtőkön

National and International River Basin Districts

Submissions in accordance with Article 3 of the Water Framework Directive

Version 22/03/2007

- National River Basin Districts⁽¹⁾ (within EU27)
- National River Basin Districts⁽¹⁾ (outside EU27)
- International River Basin Districts⁽²⁾ (within EU27)
- International River Basin Districts⁽³⁾ (outside EU27)
- Coastal Waters⁽⁴⁾
- RBD boundary
- Country border
- EU27 boundary

Map produced by WRo, UK on behalf of European Commission, DG Environment, March 2007.

Nemzetközi
vízgyűjtők
Európában

Víz Keretirányelv célkitűzéseinek integrálása a többi ágazat politikájába

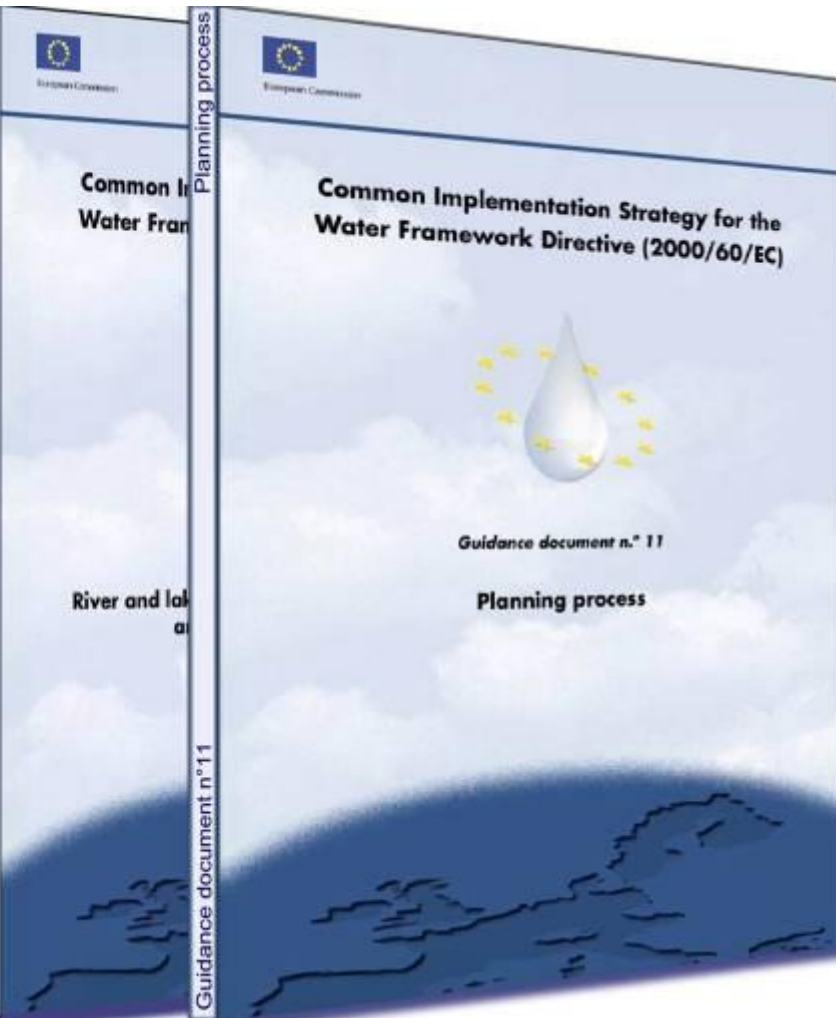
Vízügyi politika

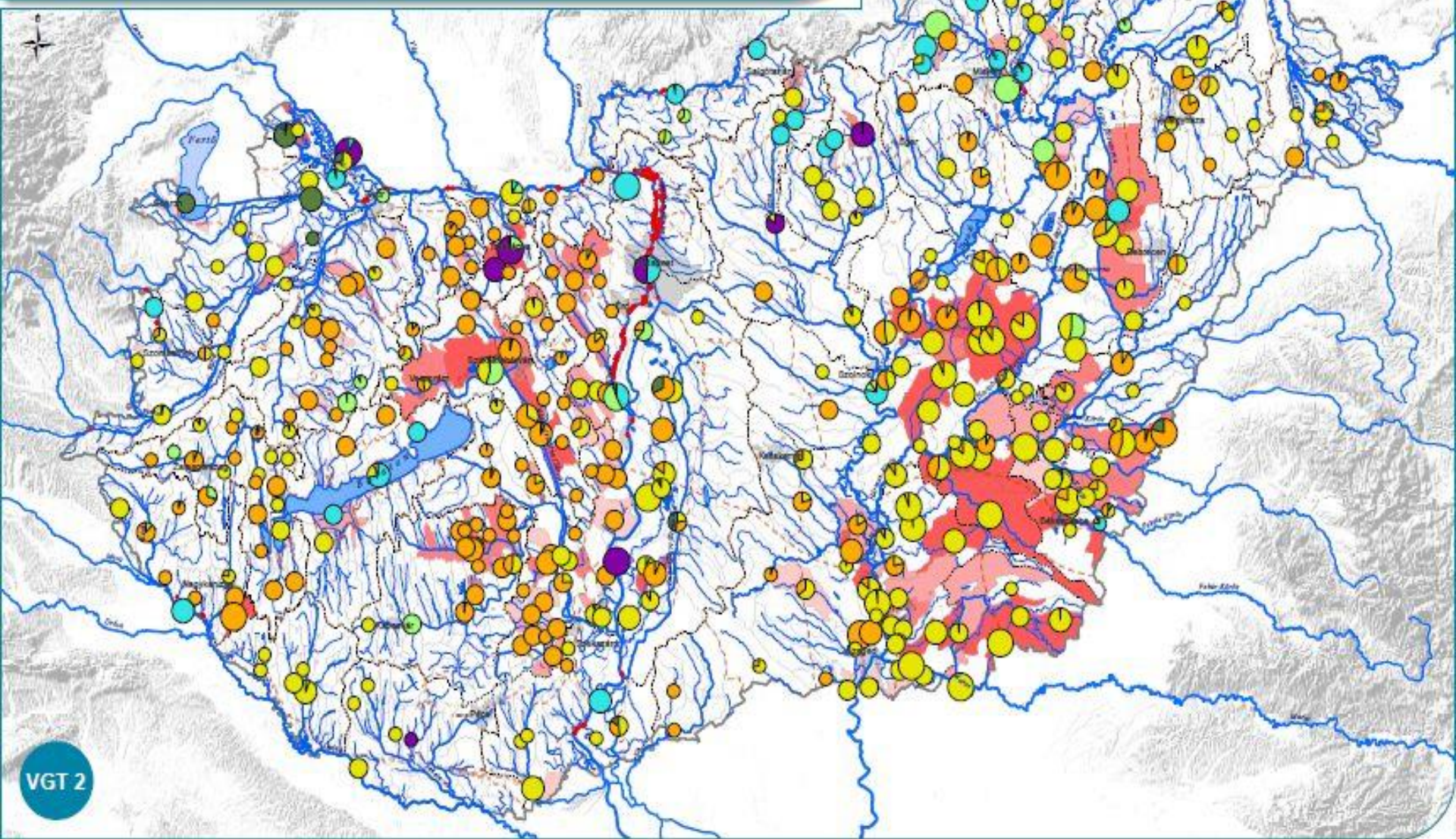
Fenntartható
fejlődés

Szakpolitikák
integrációja

Útmutatók a VKI végrehajtásához

Guidance document n°1	Economics and the environment The implementation challenge of the WFD
Guidance document n°2	Identification of Water Bodies
Guidance document n°3	Analysis of Pressures and Impacts
Guidance document n°4	Identification & Designation of Heavily Modified & Artificial Water Bodies
Guidance document n°5	Transitional and Coastal Waters
Guidance document n°6	Towards a guidance on establishment of the intercalibration network and the process on the intercalibration exercise
Guidance document n°7	Monitoring under the Water Framework Directive
Guidance document n°8	Public Participation in relation to the WFD
Guidance document n°9	Implementing the Geographical Information System Elements (GIS) of the Water Framework Directive
Guidance document n°10	River and lakes - Typology, reference, conditions
Guidance document n°11	 Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) Guidance document n° 11 Planning process

VGT 2

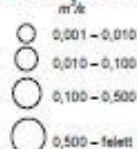
Jelmagyarázat

- országhatár
- megyéghatár
- vízfelvétel
- vízfolyás víztestek
- élővíz víztestek
- felszín alatti víztesthatár
- partközösség

Felszíni vízkivételek – hasznosítás

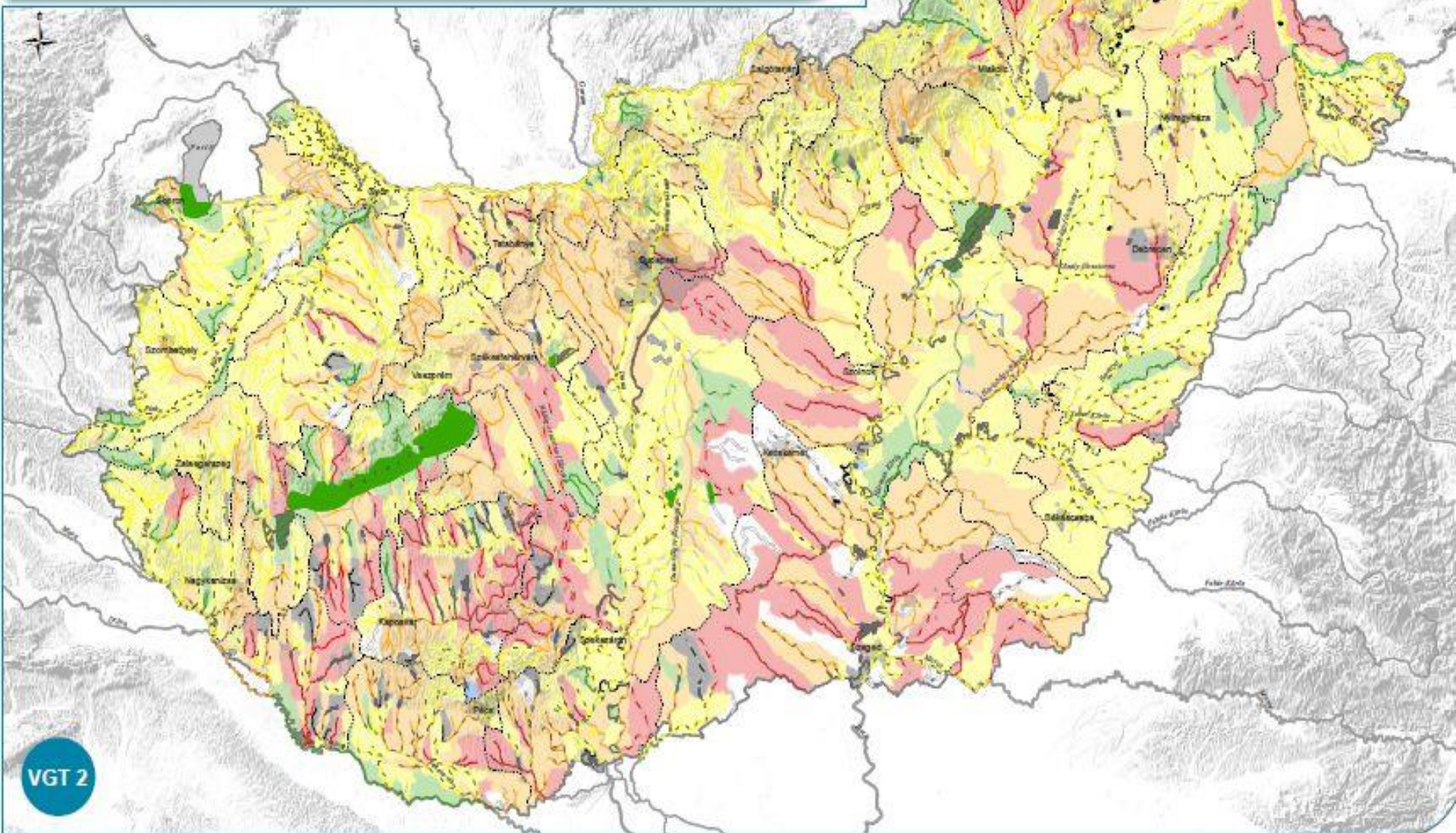
Felszíni vízkivételek – mennyiség

Felszíni vízkivételek miatt jelentkező vízhiány

A Duna-vízgyűjtő magyarországi része
FELSZÍNI VÍZTESTEK ÖKOLÓGIAI MINŐSÍTÉSE

VGT 2

Jelmagyarázat

— országhatár
 --- alegységhatár

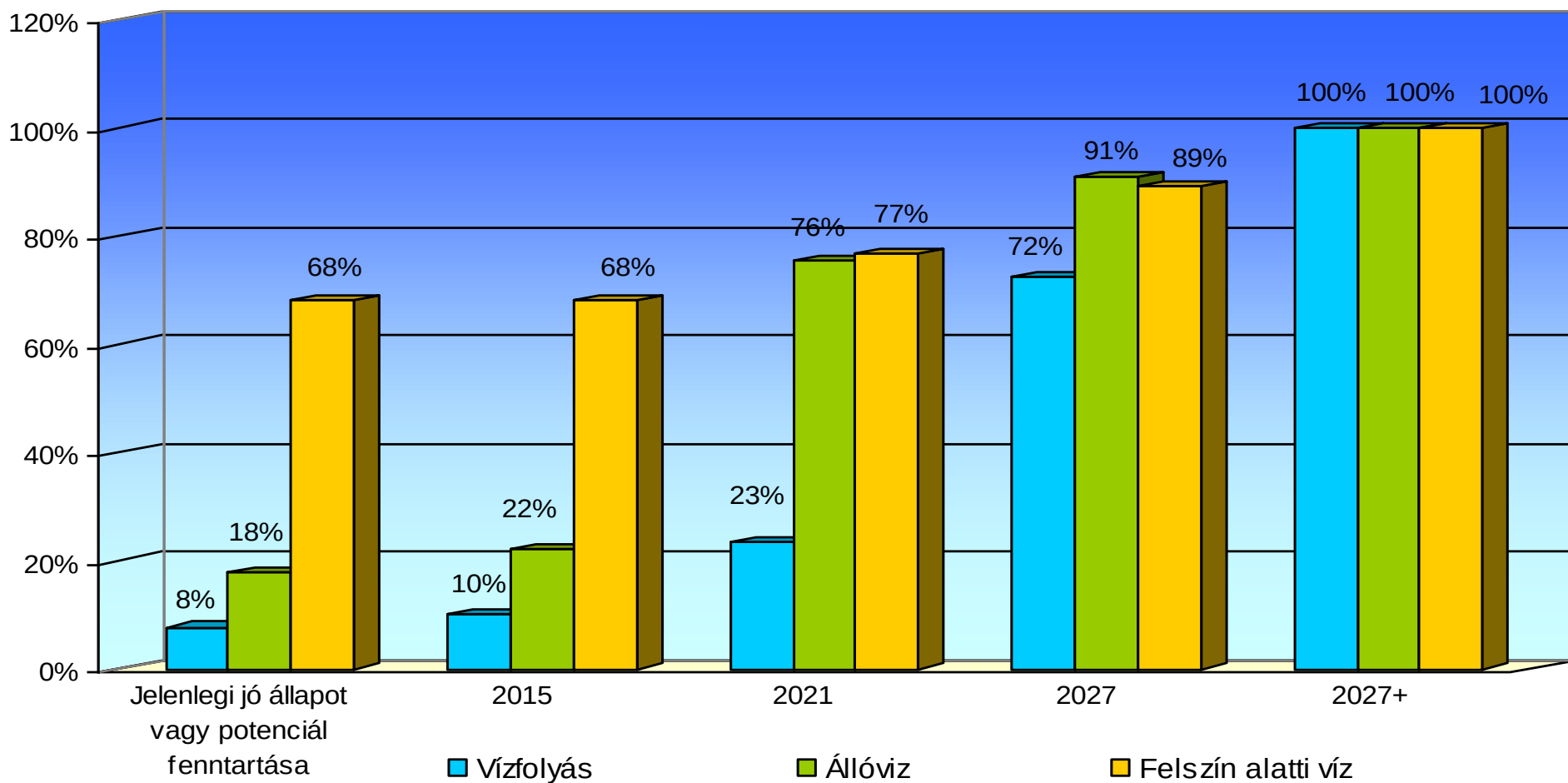
Ökológiai állapot / potenciál

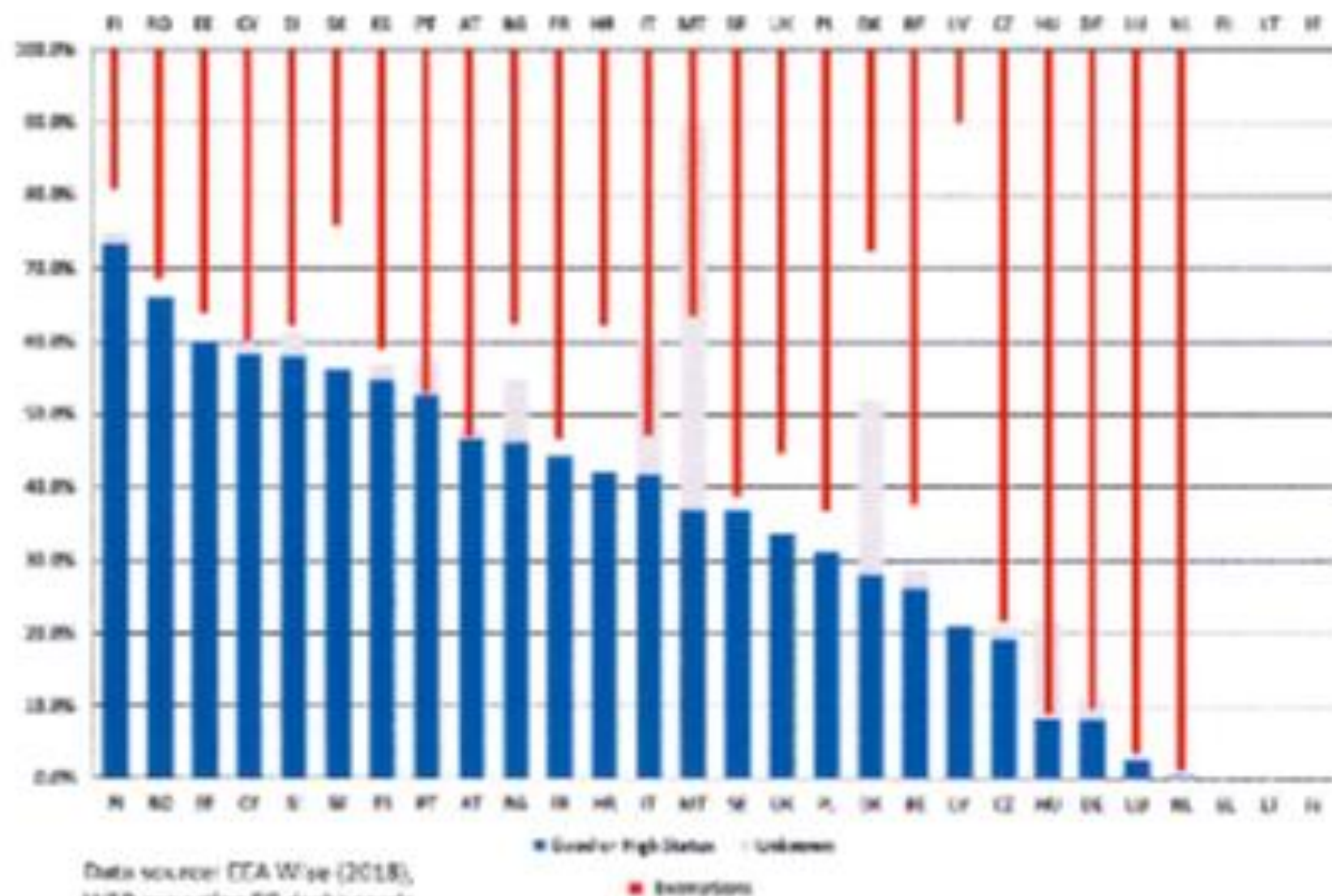
Víztestek kategóriái

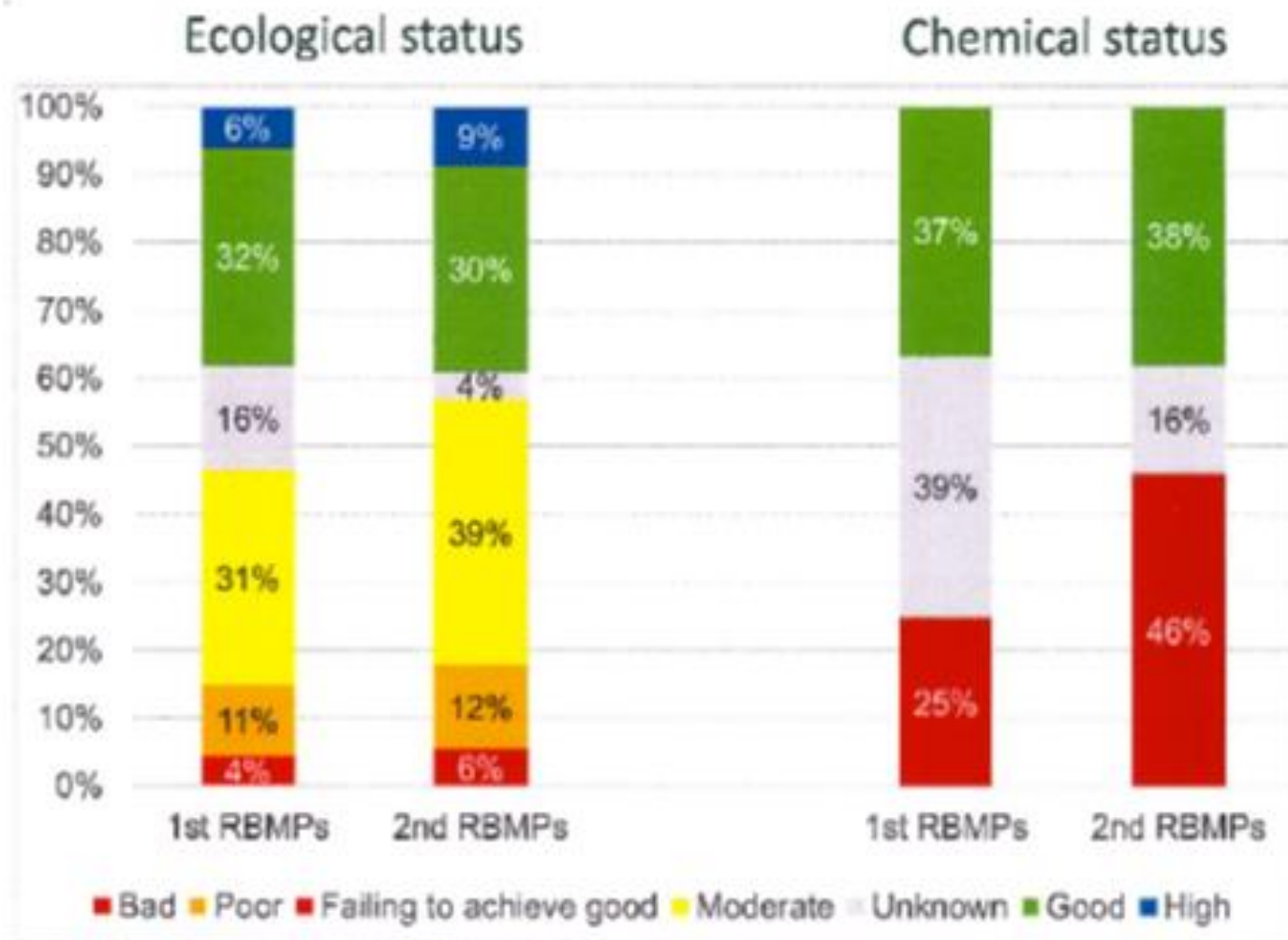
Víztestekre vonatkozó célkitűzések tervezett megvalósulása (a megfelelő víztestek aránya az összes víztesthez viszonyítva)

Ecological Status of Surface Water Bodies and Exemptions

Status of surface water 1st and 2nd RBMPs

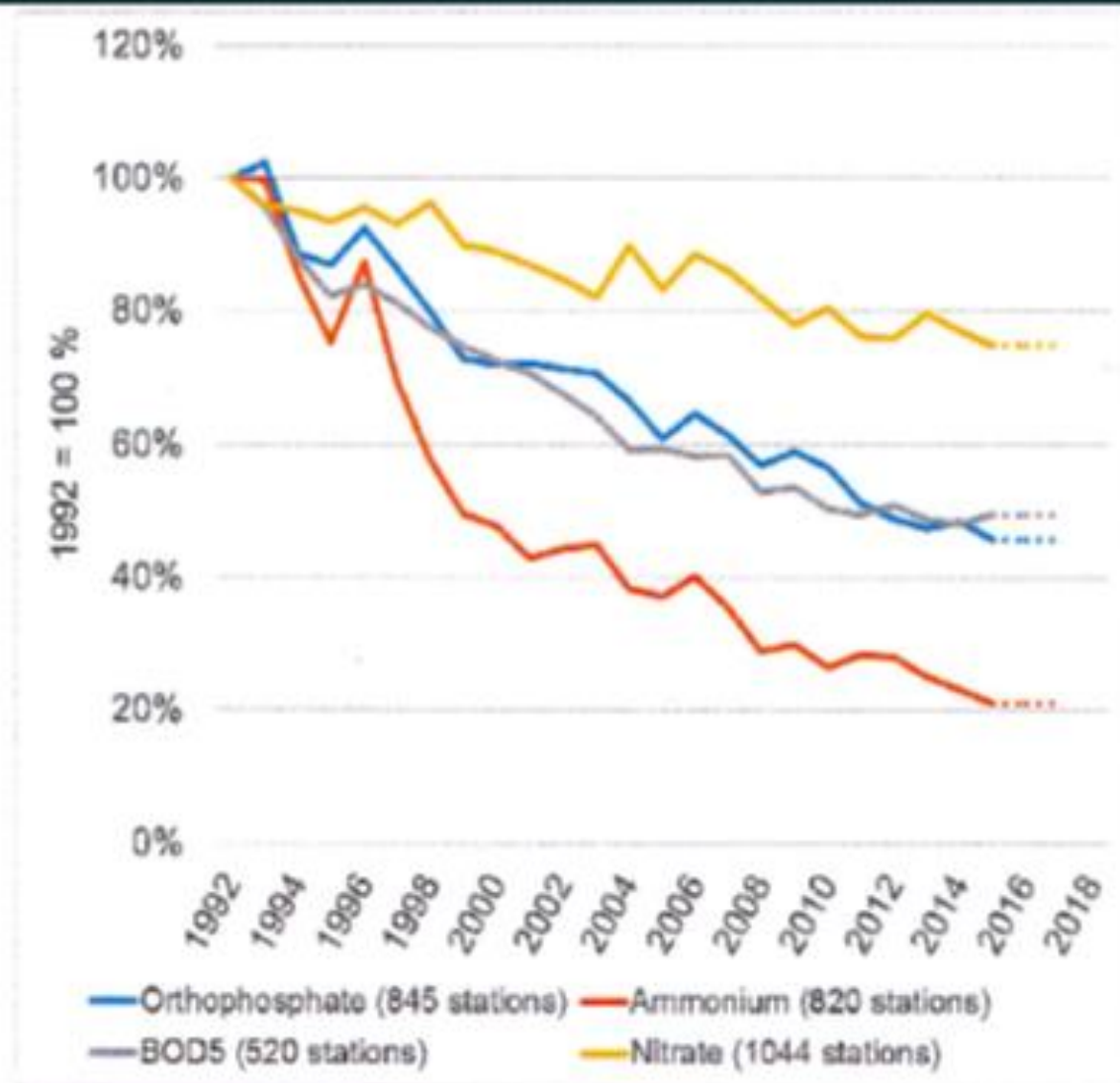

Source: Results from WFD first River Basin Management Plans (2009) and second River Basin Management Plans (2010-2015)

European Environment Agency

Trends in European river water quality

Nitrate

(from agriculture)

BOD5*

Orthophosphate

Ammonium

(from waste water)

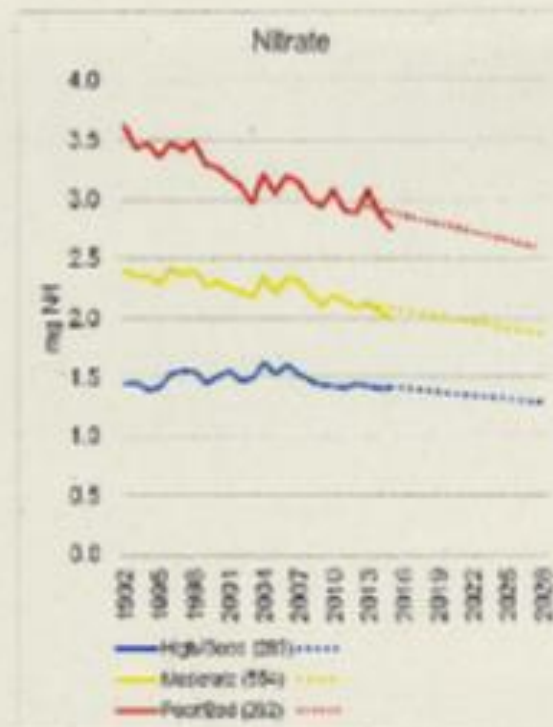
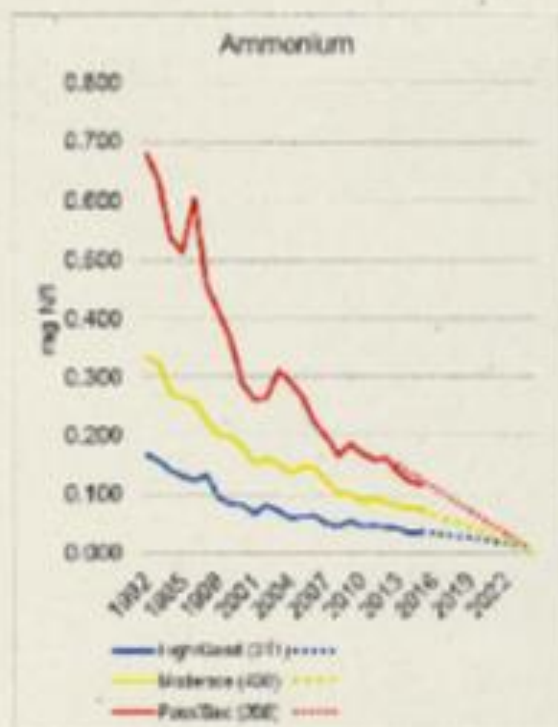
*5-day biochemical oxygen demand

Source: EEA data reported by countries to WISE04 Water quality, 2016

European Environment Agency

Water quality by ecological status classes

Source: EEA data reported by countries to WISE4 Water quality, 2015 and 2nd RBMPs

European Environment Agency

Nemzetközi együttműködés (I)

- Határvízi kapcsolatok: az együttműködés minden viszonylatban jól kialakult, de a döntéshozatal hosszadalmas és nehézkes, a kétoldalú adatcsere néhol akadozik
- A VKI elvei szerint az információcserétől el kéne jutni a közös probléma feltáráson át a határon átnyúló, költséghatékony intézkedésekről való közös döntésekig – ez utóbbi még nem valósult meg
- SKV, KHV határon átterjedő ügyekben nem túl hatékony eddig

Nemzetközi együttműködés (II)

- Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság (ICPDR)
 - Közös előrejelzés, monitoring
 - Duna szintű vízgyűjtő-gazdálkodási terv
 - Közös intézkedési terv csak a nemzeti intézkedések összessége
 - Nagy különbségek az országok között
 - Magyar elnökség 2019-ben
- Duna Stratégia
 - Magyar vezetés a vizes prioritás területeken (vízminőség, környezeti kockázatok)
 - Nemzetközi projektek – növelik a közös módszerek elterjedését
- Budapest Water Summit, ENSZ Víz Magas Szintű Panel – diplomáciai jelentőségük mellett segíthetnek az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok (SDG) elérésében

Vízminőség, ivóvízbiztonság

VKI 7 (3) cikk: védeni kell a jelenlegi vagy jövőbeli emberi fogyasztásra szánt víz kitermelésére kijelölt víztesteket, akár védőterületekkel, azért, hogy elkerülhető legyen az állapotromlás illetve csökkenhető legyen a ivóvíztisztítás szintje.

- A forrásnál kell csökkenteni a szennyezést a költséghatékonyság miatt – több tisztítás nagyobb ráfordítást igényel és magasabb vízszámlával jár
- Vízbázisok és távlati vízbázisok
- Szennyezés-előrejelzésre lenne szükség például a parti szűrésű kutaknál

Vízminőség, szennyező anyagok

- Környezetminőségi határérték Irányelv (Environmental Quality Standards/Priority Substances Directive (2008/105/EC))
- Települési szennyvíztisztítási Irányelv (Urban Waste Water Treatment Directive (91/271/EEC))
- A legújabb eredmények szerint (VGT2) 5-6 elsőbbségi veszélyes anyag okoz csak gyenge állapotot nagy számú (ezernél több) víztesten (Hg, PAH-ok, pBDE-k, cink)
- Gondot jelentenek a települési szennyvíztisztítóba bekerülő új vegyi anyagok (emerging pollutants) és a diffúz forrásokból származó kibocsátások, amelyeket nehéz mérni. Hasonló a helyzet a szennyezőanyag keverékekkel, amelyeknek a hatásai is ismeretlenek a legtöbb esetben
- Vegyi anyagok ezreit használják az iparban, gyógyszereket, hormonokat, mikroműanyagokat, PFOS-t, nem lehet előre megmondani, hogy mi jelenhet meg és mi lehet a keverékek hatása, a települési szennyvíztisztítók pedig nincsenek felkészülve ezeknek az anyagoknak a tisztítására

Veszélyes létesítmények

- Ipari kibocsátási Irányelv (2010/75/EU)
- SEVESO Irányelv a baleseti veszélyek kezeléséről (96/82/EC)
- Egyes szomszédos országokban a felhagyott bányák illetve a veszélyes üzemek nem megfelelő üzemeltetése okoz határon áterjedő vízszennyezéseket
- A nem megfelelő kommunális hulladék gyűjtés ugyancsak felszíni vízszennyezéseket okoz, főleg műanyag és mikroműanyag szennyezést – tiszai PET Kupa már 6 éve

Vízmennyiségi előírások a VKI-ban?

Az Európai Unió Szerződés
192.2(b) pontja szerint az európai
szintű intézkedések a víz
mennyiségével való gazdálkodással
kapcsolatban általában egyhangú
döntést igényelnek a Tanácsban

Árvizek

2007/60/EK irányelv az árvíz-kockázatok értékeléséről és kezeléséről
Lépései: előzetes árvíz-kockázat értékelés; árvíz-kockázat térképezés, árvíz-kockázat-kezelési tervek készítése és intézkedések végrehajtása.
Elvei a megelőzés, védelem és készültség. Előrejelző és riasztó rendszerek kulcsfontosságúak (időelőny)

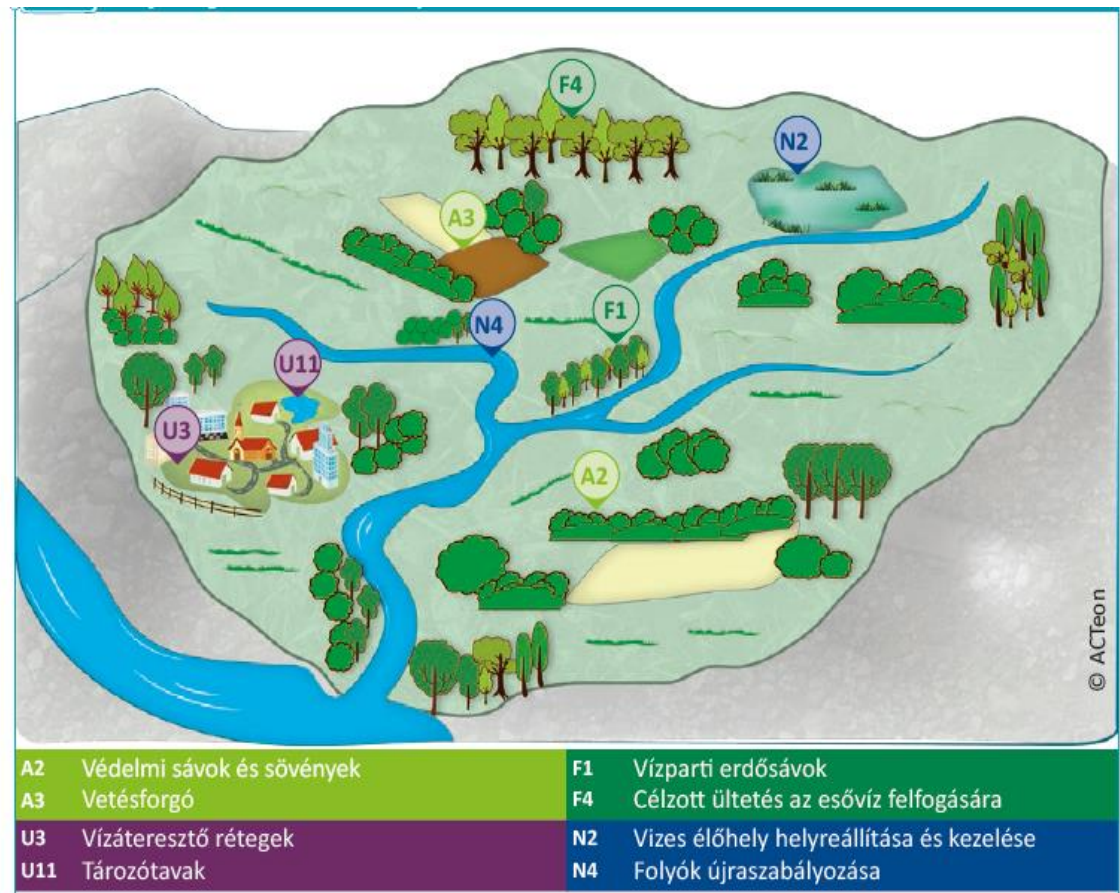
Kapcsolat a VKI-val: A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek és az árvíz-kockázat-kezelési tervek kidolgozása az integrált vízgyűjtő-gazdálkodás részét képezik. A VKI környezetvédelmi célkitűzéseire tekintettel fel kell használni a közös kapcsolódási pontok és előnyök kölcsönös lehetőségét, biztosítani kell a hatékonyságot és az erőforrásokkal való hatékony gazdálkodást

Probléma: többlet vizet gyorsan leengedni vagy megtartani más célokra?
Egyre inkább az kerül előtérbe, hogy ahol lehet, tartsuk meg a vizet, akár természetes módszerekkel is, adjunk vissza teret a folyóknak.

Vízvisszatartás, hatékonyabb felhasználás, újrahasznosítás támogatása

VGT2: „zöld infrastruktúra” támogatása

VGT1: „szürke infrastruktúra” támogatása

Rajna 2020 / Lazac 2020

- Ökológiai folytonosság visszaállítása
- Árterületek újra aktiválása az ökoszisztémák helyreállításával
- Cél: lazac, mint jelölő és vízminőség indikátor faj visszatérése Baselbe 2020-ra
- Integrált megközelítés: vízminőség, vízmennyiség (árvízvédelem) és ökoszisztémák javításának egységes kezelése
- VKI: jó ökológiai állapot elérése
- 1990 óta több, mint 9000 lazac tért vissza a Rajna vízgyűjtőre, a lehetséges ivóhelyek 20%-a újra elérhető

Aszály és vízhiány

EU Közlemény (Communication): 2007 majd ennek felülvizsgálata 2012-ben

- Tagállamok fele problémaként vetette fel az aszályt a vízgyűjtő-gazdálkodási tervében, de nincs mindenhol aszálykezelési terv
- Az aszály már most, legalább regionálisan illetve szezonálisan gondot jelent mindenhol Európában, és ez a klímaváltozással várhatóan rosszabbodni fog: SE déli részén is volt aszály, míg AT felszín alatti vízkészletei egyes területeken csökkentek.
- ES: egyes régiókban a kitermelhető víz több, mint 80%-át a mezőgazdaság használja, és aszályos időszakokban konfliktusok keletkeznek a vízhasználatok között – súlyos a vízhiány. Nálunk ez még nem jellemző, de a klímaváltozás miatt lehet, hogy érdemes felkészülni hasonló helyzetre a jövőben – biztonsági kockázatot jelenthet, ha a víz konfliktusforrás lesz szektorok vagy akár országok között, főleg egy alvízi országnak.

Mezőgazdaság

- Vízhasználó és szennyező ágazat, de döntő szerepe van vizek kezelésében is
- Közös Agrárpolitika
 - A II. vh után a termelés növelésére jött létre
 - A területalapú támogatások növelik a földkoncentrációt és ezzel az intenzív gazdálkodást, megakadályozzák a kevésbé alkalmas területek kivételét a termelésből
 - A vízvisszatartáshoz viszont terület kéne
- A szennyezésért a fogyasztó 3X fizet: a támogatásokkal, az étellel és a környezet megtisztításakor
- Európa legyen a világ éléskamrája? Ez a megfelelő megközelítés a migráció csökkentésére?

Területi tervezés

- Hosszú távú tervezés: vízigényt a kínálathoz kell alakítani
 - pl. hűtővíznél – erőműnél biztonsági kérdés
 - Pl. erdőirtás árvíznél
- Klímaváltozás: minden eddig említett problémát súlyosbít

Lehetőségek a megfelelő vízmennyiség biztosítására

- Körkörös gazdaság
- Víztakarékoság
- Vízárpolitika
- Víz újrahasznosítás
- Vízvisszatartás
- vízmérleg számítás, ökológiai vízigény meghatározása – közös metodika alapján akár a nemzetközi vízmegosztás tekintetében is használható lenne

Víztakarékosság lehetőségei Európában

- 40% vízfelhasználás megtakarítás lehetséges
 - Pusztán technológiai fejlesztéssel
 - További csökkentés érhető el a társadalmi illetve termelői szokások megváltoztatásával
- Vízszolgáltatási infrastruktúra: a lehetséges megtakarítás a mai kitermelés 33%-a
- Mezőgazdaság: 43% megtakarítási lehetőség
 - Nagyobb hatékonysággal – 15% - 60%
 - Az öntözési gyakorlat megváltoztatásával (30%),
 - Az aszálynak jobban ellenálló növények termesztésével (akár 50%)
 - A kezelt szennyvíz újrahasznosításával (kb. 10%)
- Ipar: a becsült megtakarítás 15 - 90% lehet, átlagosan 43%
- Turizmus: 80-90% megtakarítás lehetséges

Konklúzió

- A megelőzésre és a forrásnál történő beavatkozásra kell helyezni a hangsúlyt
- A stratégiai tervezés az érdekeltek bevonásával kulcsfontosságú
- Integrált szemlélet nélkül nem tudunk vízgyűjtő szintű komplex problémákat megoldani
- Elengedhetetlen a szakmai és politikai szintű párbeszéd a felvízi országokkal – ebben ki lehet használni a VKI-ban rejlő lehetőségeket is
- Őrizzük meg a természeti értékeinket, biodiverzitásunkat, bánjunk a vízzel fenntartható módon, használjuk a természet adta megoldásokat is

Making barriers passable

River revolution in Europe as France launches largest dam removal project on the continent

Read on to November 2016

With thousands of proposed dams threatening Europe's last remaining free flowing rivers, France's decision to remove ten large dams could signal the start of a new era in the continent – with countries focusing on reviving their rivers and an end to large scale dam construction rather than construction.

Eight years after the idea was initially dismissed, the French government agreed last week to remove the 10 metre-high Vézère and 11 metre-high La Roche qui trait dams from the future river in Normandy in 2016.

With France leading the way, countries from Spain to Poland have taken giant steps to roll back the dam in recent years, but France at the Vézère represents the largest dam removal project in Europe – and a major step towards bringing life back to the river, including old salmon and other fish populations have been blocked by the dams for decades.

"The blocking of these rivers has been a disaster for 100 years of freshwater generation is a landmark in Europe's attitudes to its rivers and energy production," said Roberto Cappa, Founder President of the European River Network (ERN). "Removing these obstacles will help restore the vitality of the Vézère, allowing fish to migrate and continue to live and finally bringing the life back to the river."

La Roche qui trait dam

Source: <https://www.wwf.eu>

RELATED LINKS

European River Network

European River Network

Source: <http://www.wwf.eu/?id=NewsID=317032>

Source: https://damremoval.eu/wp-content/uploads/2016/07/Retazir-dam-removal_before-600x400.jpg

European Environment Agency

Return of fish to the river Zenne

DE REDACTIE.BE 9 °C ☀ 78 °F

HOME VIDEOFONE LIEF CENTER EMBROIDERAN

AANGELAGEN SPANJE BINNENLAND • POLITIEK BUITENLAND • OOK DAT NOG CULTUUR & MEDIA •

Er zit opnieuw vis in de Zenne

👤 📷 📺 🌐 🐦

Er zit opnieuw vis in de Zenne

Op vier plaatsen in de Zenne zijn opnieuw levende vissen opgemerkt. Dat wijst erop dat de rivier zich herstelt van de recente vervuiling.

Source: <http://deredactie.be/cm/vrnieuws/inicio/vlaamsebrabant/1.6944538>

European Environment Agency

Köszönöm a figyelmet!